

PRAVILNIK
O ZAŠTITI NA RADU PRI UTOVARU I ISTOVARU TERETA
(NN 49/86)

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuju se pravila zaštite na radu pri utovaru i istovaru tereta u transportna sredstva cestovnog, željeznog, pomorskog, riječnog i zračnog prometa.

Ovim pravilnikom propisuju se i pravila zaštite na radu koja se primjenjuju pri utovaru i istovaru tereta u radnim prostorijama i prostorima izvan radnih prostorija.

Član 2.

Pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom dužne su primjenjivati organizacije koje projektiraju i izrađuju i za rad za utovar i istovar tereta kao i organizacije i poslodavci koji obavljaju poslove utovara i istovara tereta.

Član 3.

Pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom dužne su primjenjivati i organizacije koje projektiraju, izrađuju i rekonstruiraju investicione objekte u kojima se obavljaju poslovi utovara, uskladištenja i istovara tereta.

Član 4.

Pravila zaštite na radu koja nisu utvrđena zakonom, ovim pravilnikom, drugim pravilnicima, standardima i tehničkim normativima, dužne su osigurati organizacije i poslodavci primjenom priznatih pravila zaštite na radu.

Pri utovaru i istovaru radioaktivnih, eksplozivnih, lakozapaljivih i drugih opasnih tvari, primjenjuju se pravila zaštite na radu koja su utvrđena posebnim propisima.

Član 5.

Organizacija je dužna u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu utvrditi vrste i opseg opasnosti pri utovaru i istovaru tereta.

Na temelju utvrđenih vrsta i opsega opasnosti, organizacija je dužna izvršiti osposobljavanje radnika za rad na sigurnostin pri utovaru i istovaru pojedinih vrsta tereta i utvrditi osobna zaštitna sredstva koja se pri obavljanju posla moraju koristiti.

Član 6.

Pravila zaštite na radu koja se odnose na:

- ispitivanje oruđa za rad s povećanim opasnostima,
- privremena i zajednička radilišta,
- evakuaciju i spašavanje radnika,
- prvu pomoć i medicinsku pomoć,

- zabranu pušenja, uživanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti na radu,
- isprave i evidencije,
- dužnosti organizacije prema organima nadzora i
- dužnosti i ovlaštenja radnika raspoređenih na poslove i radne zadatke s posebnim ovlaštenjima i odgovornostima i unutarnji nadzor,

utvrđuje organizacija samoupravnim općim aktom o zaštiti na radu prema utvrđenim vrstama i opsegu opasnosti koje proizlaze iz poslova i zadataka u skladu s odredbama Zakona o zaštiti na radu.

II. PRAVILA ZAŠTITE NA RADU

1. Zajedničke odredbe

Član 7.

Pravila zaštite na radu propisana Pravilnikom o zaštiti na radu za radne i pomoćne prostorije i prostore na odgovarajućim i namjenski se primjenjuju pri utovaru i istovaru tereta u pogledu rasporeda, širine, kvalitete, obilježavanja, označavanja i osvjetljavanja unutrašnjih i vanjskih prometnica, utovarno-istovarnih površina te premoštenih prijelaza, platformi, utovarno-istovarnih mostova i galerija koje se koriste za utovar i istovar tereta.

Član 8.

Prije utovara i istovara tereta moraju se prethodno pregledati mjesta rada, i otkloniti eventualni nedostaci koji bi mogli ugroziti sigurnost radnika na radu.

Član 9.

Na mjestima na kojima se obavlja utovar i istovar tereta, zabranjeno je zadržavanje osoba koje ne rade na utovaru odnosno istovaru.

Član 10.

Utovar i istovar tereta mora se obavljati u namjenskoj, neoštećenoj i za rad sigurnoj ambalaži.

Član 11.

Pri utovaru i istovaru, težina tereta ne smije biti veća od 25 kg, udaljenost na koju se teret prenosi ne smije biti duža od 60 m, a visina slaganja tereta viša od 1,5 m.

Ako se teret iz stava 1. ovoga člana prenosi na površinama pod nagibom do 25%, udaljenost na koju se teret prenosi ne smije biti duža od 50 m, a duljina samog nagiba ne smije biti duža od 25 m.

Član 12.

Iznimno, ručno prenošenje tereta može biti organizirano i tako da jedan radnik prenosi teret težine veće od 25 kg, ali ne veće od 50 kg.

Član 13.

Pri ručnom utovaru i istovaru tereta u valjkastoj ambalaži (bale, role, bale i sl.) moraju se za utovar i istovar tereta u transportna sredstva koristiti za valjanje tereta posebno izrađene naprave koje se moraju na siguran način oslanjati na transportno sredstvo.

Ako se pod skladišta ne nalazi na istoj razini s podom transportnog sredstva, utovar i istovar tereta u valjkastoj ambalaži može se obavljati ručno samo ako teret nije teži od 200 kg i ako je osigurana odgovarajuća kosina.

Član 14.

Utovar valjkastih tereta u transportno sredstvo i njihov istovar na utovarno-istovarne površine mora se vršiti tako da se valjkasti tereti postavljaju vertikalno ili osiguraju s posebno izrađenim klinovima koji sprečavaju njihovo pomicanje.

Tereti iz stava 1. ovoga člana koji sadrže otrovne i jetke tekućine, moraju se postavljati tako da naljevni otvori budu odozgo i da je onemogućeno prolijevanje tekućine.

Član 15.

Ako se utovar i istovar valjkastih tereta obavlja ručnim valjanjem tereta na kosini, radnici se moraju nalaziti s obje strane naprave koja se koristi pri takvom radu.

Pri valjanju tereta iz stava 1. ovoga člana po ravnim površinama, radnici se moraju nalaziti iza tereta koji valjaju.

Član 16.

Prenošenje jetkih i nagrizajućih tekućina smještenih u staklenoj ili sintetičkoj ambalaži težine preko 10 kg moraju obavljati dva radnika.

Član 17.

Prije ručnog prenošenja staklenih posuda s jetkim i nagrizajućim tekućinama smještenih u zaštitnoj ambalaži, mora se utvrditi ispravnost zaštitne ambalaže i njenih ručica.

Član 18.

Zabranjeno je prenošenje na leđima ili u naručju posuda s jetkim ili nagrizajućim tekućinama.

Član 19.

Bale, burad i sanduci s jetkim i nagrizajućim tvarima, ne smiju se prevrtati, valjati, odnosno gurati, nego samo prenositi.

lan 20.

Staklena ambalaža u kojoj se nalaze jetke i nagrizajuće tekućine, mora biti zatvorena i zaštićena oblogom od odgovarajućeg materijala, a pri prijevozu u transportnom sredstvu mora biti osigurana od pomicanja.

lan 21.

Ako se prenošenje jetkih i nagrizajućih tekućina obavlja u ambalaži od stakla, sintetičkog materijala i sl., ručice na takvoj ambalaži moraju svojom vrstinom odgovarati težini tereta i biti dobro pričvršćene za ambalažu.

Prenošenje tekućine iz stava 1. ovoga člana mora se obavljati upotrebom kolica, nosiljke i sličnih naprava.

Na sredstvima rada iz stava 2. ovoga člana moraju biti predviđena ležišta obložena mekim materijalom za smještaj ambalaže.

lan 22.

Pri utovaru i uskladištenju tereta različitih vrsta, mora se teret slagati prema obliku, veličini i materijalu.

Slaganje tereta iz stava 1. ovoga člana obavlja se na način da se najprije slaže teret veće težine.

lan 23.

Komadni teret mora biti stabilno složen.

Pri skidanju komadnog tereta iz složaja, mora se prethodno i u toku rada provjeravati stabilnost složaja.

lan 24.

Pri utovaru i istovaru rasutih tereta zabranjeno je teret potkopavati.

Radi sprežavanja zarušavanja, manipuliranje rasutim teretom se mora obavljati odozgo na dolje na način da se osigura prirodni nagib rasutog tereta.

Ako se manipulacija s rasutim teretom obavlja u etažama, visina etaže ne smije biti viša od 2 m.

lan 25.

Utovar, istovar i prijevoz boca s plinovima pod pritiskom, mora se obavljati na sljedeći način:

1. boce se ne smiju bacati i valjati;
2. ventili punih i praznih boca moraju biti zatvoreni i zaštićeni metalnim kapama;
3. boce se moraju osigurati od pomicanja i međusobnog sudaranja;
4. pune boce moraju se transportirati u ležećem položaju, osim boca s propanom i butanom koje se moraju transportirati u stojećem položaju;
5. boce s plinovima pod pritiskom moraju biti zaštićene od utjecaja sunčevih zraka i drugih izvora topline.

lan 26.

Pri ru nom utovaru i istovaru dugih tereta (profila, cijevi, greda, trupaca, tra nica i sl.) u transportna sredstva, ovlaštenu radnik koji rukovodi utovarom i istovarom tereta dužan je odrediti na in utovara i istovara, obavezu korištenja odgovaraju ih pomo nih sredstava (kosine, vodilica i dr.) i broj radnika za obavljanje tih poslova.

lan 27.

Ako se utovar i istovar tereta obavlja u grupama radnika, organizacija je dužna odrediti i ovlastiti radnika koji e koordinirati rad grupe.

Radnik iz stava 1. ovoga lana dužan je odrediti na in rada, sredstva rada i izvršiti raspored radnika u grupama prema tehnologiji utovara i istovara pojedinih vrsta tereta.

lan 28.

Iznimno, tereti se mogu utovarivati, istovarivati i premještati po vodoravnoj ili kosoj površini s nagibom do 15° pomo u cijevi, valjaka, saonica, limenih postelja i sl. i to ru no, ekrkom ili motornim vozilom.

lan 29.

Mehanizirani utovar u transportno sredstvo i istovar tereta iz transportnog sredstva pomo u dizalice, prijenosne trake, utovariva a ili sli nog ure aja, mora se obavljati po unaprijed utvr enoj tehnologiji rada.

lan 30.

Visina naslaga tereta na utovarno-istovarnim površinama pri mehaniziranom utovaru i istovaru, mora biti u skladu s tehni kim mogućnostima mehaniziranih sredstava rada.

lan 31.

Zabranjeno je pomo u dizalica i drugih mehaniziranih sredstava podizati terete zasute zemljom, pijeskom ili drugim materijalom, odnosno terete koji su ukopani, zalijepljeni, me usobno povezani i sl.

lan 32.

Zabranjen je prijevoz osoba vili arima, dizalicama, traktorima, gura ima i drugim prijevoznim i prijenosnim sredstvima osim osoba za koje je na tim sredstvima rada osigurano dodatno sjedište.

2. Rad s transporterima (trakasti, pužni, vij ani, pneumatski i hidrauli ni)

lan 33.

Transporteri s trakom, grabljama, lancima i sli nima sredstvima za prenošenje tereta, moraju se postavljati tako da s jedne njihove strane ostane slobodan prostor za prolaz, širine najmanje 1 m.

Transporteri s trakom širine preko 800 mm moraju imati mogućnost pristupa traci s obje strane.

lan 34.

Kod pokretnih transportera s uređajem za mijenjanje kuta nagiba trake, mora postojati uređaj za osiguranje utvrđeno položaja nagiba trake u toku jedne radne operacije.

Transporter iz stava 1. ovoga člana smije se premještati samo sa spuštenom trakom u krajnjem donjem položaju.

Zabranjeno je premještanje pokretnih transportera za vrijeme rada.

lan 35.

Pri puštanju trake transportera u pogon, nije dozvoljeno traku povlačiti ili na drugi način pomagati njeno pokretanje.

Za vrijeme rada transportera nije dozvoljeno radnicima stajati u zoni opasnosti, isticati traku i valjke, niti obavljati bilo kakve popravke na transporteru.

lan 36.

Uključivanje i isključivanje transportera smije obavljati samo za to određena osoba, koja je dužna prije puštanja transportera u rad provjeriti ispravnost transportera i da se u zoni opasnosti ne nalaze radnici.

lan 37.

Uređaji za uključivanje i isključivanje transportera moraju biti konstruirani i izvedeni na prikladnim mjestima tako da omogućavaju u slučaju opasnosti brzo zaustavljanje transportera.

lan 38.

Stabilni transporteri s otvorenom konstrukcijom postavljeni na vanjskim prostorima, moraju biti zaštićeni od atmosferskog pražnjenja preko uzemljivača.

Transporteri iz stava 1. ovoga člana moraju imati izvedenu vodotijesnu električnu instalaciju.

lan 39.

Ako se u procesu rada pojavljuje prašina, električna instalacija na transporterima mora biti izvedena u prahotijesnoj izvedbi.

lan 40.

Transporteri koji koriste električnu energiju, moraju imati zaštitnu metalnu konstrukciju od previsokog napona dodira.

Ako se transporteri nalaze na otvorenom prostoru, metalna konstrukcija transportera mora biti spojena na uzemljiva gromobranske instalacije.

3. Rad s vili arima

lan 41.

Organizacija je dužna samoupravnim općim aktom o zaštiti na radu utvrditi uvjete u pogledu dobi života, spola, stručne sposobnosti, zdravstvenog stanja i psihičke sposobnosti za vozača viličara, u skladu s Pravilnikom o poslovima sa posebnim uvjetima rada.

Organizacija je dužna zavisno o tehnologiji rada izraditi poseban program za osposobljavanje vozača viličara na temelju utvrđenih vrsta i opsega opasnosti.

Organizacija može program osposobljavanja vozača viličara izraditi i izvoditi sama ili te poslove povjeriti organizacijama koje te poslove obavljaju.

lan 42.

Viličar se smije kretati samo po površinama kojima nosivost odgovara ukupnom opterećenju viličara s teretom.

lan 43.

Površine po kojima se kreću viličari moraju biti izvedene i održavane tako da odgovaraju tehničkim karakteristikama viličara i vrsti tereta koji se prenosi.

lan 44.

Vozač viličara dužan je upotrebljavati viličar prema njegovoj namjeni i namenu u kojim se osigurava siguran rad.

lan 45.

Organizacija je dužna onemogućiti da viličarima upravljaju radnici kojima oni nisu povjereni.

Viličari koji se ne koriste moraju biti zaključani, a ključevi se moraju nalaziti kod ovlaštenog radnika.

lan 46.

Teret koji se prenosi viličarom mora se slagati na palete ili podmetače koji omogućavaju siguran zahvat tereta vilicom.

Pri skidanju tereta s naslage, zahvatna vilica ne smije se silom gurati među teret ako između redova naslaga ne postoji slobodan prostor za prolaz vilica.

lan 47.

Teret na zahvatnoj vilici mora biti raspoređen ravnomjerno na oba kraka vilice i ležati oslonjen na stražnjem dijelu nosača vilica.

lan 48.

Teret složen na vilici ne smije zaklanjati vidik vozača u vilicama.

Ako se prilikom prenošenja tereta ne može izbjeći zaklanjanje vidika vozača, osoba određena za to mora davati ugovorene znakove vozaču pri dizanju i prenošenju tereta.

lan 49.

Visina tereta koji se prenosi na vilicama u vilicama zavisi o karakteristikama vilica, vrsti i obliku tereta, nagibu i stanju prometnice, a mora se za pojedine terete utvrditi tako da bude osigurana stabilnost vilica pri prijenosu tereta.

lan 50.

Prijenos tereta u vilicama mora se obavljati sa spuštenim vilicama koje su nagnute prema konstrukciji vilica.

Visina tereta iznad prometnice mora biti takva da onemogućava udaranje i zapinjanje tereta o prometnicu.

lan 51.

Nije dozvoljeno u vilicama izvlačenje ili guranje tereta kao ni podizanje, spuštanje i prenošenje tereta obješenog o vilice.

lan 52.

Organizacija je dužna u radnoj okolini u kojoj postoji opasnost od eksplozije i požara utvrditi uvjete pod kojima se u vilicama smiju koristiti.

lan 53.

Ako se u vilicama koristi po nepovoljnim vremenskim prilikama, u uvjetima niskih temperatura, u radnoj okolini u kojoj su prisutne fizikalne i kemijske štetnosti, no i u drugim sličnim okolnostima, moraju se na odgovarajući način primijeniti pravila zaštite na radu koja su ovim pravilnikom utvrđena za traktore i utovarivače.

4. Rad s dizalicama i autodizalicama

lan 54.

Pri radu na utovaru i istovaru tereta pomoću dizalica, primjenjuju se propisana pravila zaštite na radu za odgovarajuće vrste dizalica i pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom.

Dizalice iz stava 1. ovoga člana smiju se koristiti samo prema namjeni i uputama proizvođača.

lan 55.

Sredstva za zahva nje tereta moraju imati oznaku o dopuštenom optere enju. Teret mora biti zahva en zahvatnim sredstvom na na in da ne može do i do ispadanja ili rasipanja tereta.

lan 56.

Ako pri prenošenju tereta nastanu ošte enja na dizalici ili njenim zahvatnim sredstvima, odgovorna osoba dužna je obustaviti rad dok se ne otklone nastale promjene na sredstvima rada.

lan 57.

Ako se dizalicom prenosi teret u ambalaži, mora ambalaža biti ispravna, imati oznaku težine i sadržine, a po potrebi i podatke o veli ini tereta.

Teret u ambalaži mora biti u vrš en tako da se teret ne pomi e.

lan 58.

Ako se ambalažiraju posebni tereti razli itih oblika i pomaknutih težišta, organizacija koja vrši ambalažiranje, dužna je ozna iti mjesta zahva nja tereta s dizalicom ili na ambalaži ugraditi elemente o koje se zahva a teret.

Voza tereta dužan je terete iz stava 1. ovoga lana zahva ati na predvi eni na in.

lan 59.

Ovlašteni radnik u organizaciji dužan je na temelju propisane tehnologije rada ili pravila struke, ovisno o vrsti tereta, odrediti na in zahva nja i prenošenja tereta (užetom, mrežom, specijalnom napravom, i dr.).

lan 60.

Pri prenošenju tereta u ambalaži u vrš enoj pasicama, nije dozvoljeno zahva ati teret za pasice.

Pasice iz stava 1. ovoga lana moraju teret obuhva ati tako da pri prenošenju tereta ne može do i do pomicanja pasica.

lan 61.

Teret se mora zahva ati tako da se težište tereta nalazi u okomici ispod kuke dizalice, a daljnje prenošenje tereta može se nastaviti samo ako je teret ovješ en na dizalici zauzeo pravilan položaj i ako se ne njiše.

lan 62.

Ako se utovar i istovar boca s plinovima pod pritiskom obavlja dizalicama, moraju se za prijenos boca koristiti sanduci, odgovaraju e palete ili eli ne mreže.

lan 63.

Pri utovaru i istovaru dugih tereta koji se slažu u naslage pomoću dizalice, mora teret na krajevima biti vezan užadima radi sprečavanja njegovog slobodnog okretanja.

Radnici koji drže krajeve užadi moraju stajati izvan manipulativnog prostora dizalice.

lan 64.

Radnici koji rade na utovaru i istovaru tereta dizalicom, moraju napustiti manipulativni prostor dizalice čim se teret podigne iznad podloge na visinu veću od 10 cm i ne smiju ulaziti u manipulativni prostor dizalice dok se teret ne spusti na visinu do 10 cm iznad podloge na koju se odlaže.

lan 65.

Pri utovaru i istovaru tereta iz kamiona, vagona i drugih prijevoznih sredstava, radnici se moraju odmaknuti od tereta na udaljenost izvan zone opasnosti.

Ako se teret utovaruje i istovaruje u blizini zida građevinskog objekta ili drugih prepreka, radnici se ne smiju nalaziti između tereta i zida odnosno drugih prepreka kako bi se onemogućilo uklještenje radnika između tereta i prepreke.

lan 66.

Pri manevriranju autodizalicom u blizini električnih vodova pod naponom, krak autodizalice mora biti postavljen tako da je isključena mogućnost njegovog približavanja ili dodira s električnim vodovima.

Dizalar mora biti upoznat s dozvoljenom udaljenošću kraka dizalice od električnih vodova.

5. Rad s dizalima

lan 67.

Pri korištenju dizala primjenjuju se pravila zaštite na radu propisana Pravilnikom o tehničkim mjerama i uvjetima za dizala, pravila zaštite na radu propisana Pravilnikom o načinu ispitivanja određenih sredstava rada i radne okoline te sadržaju, obliku i načinu izdavanja isprava i pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom.

Organizacija koja koristi dizala dužna je posjedovati isprave i voditi evidencije rokova u kojima se mora izvršiti pregled ili ispitivanje dizala u skladu s propisima o zaštiti na radu.

lan 68.

Pri utovaru tereta u dizalo, teret se mora ravnomjerno rasporediti po podu dizala.

Teret u kabini dizala mora biti osiguran od pomicanja i rušenja.

lan 69.

Pri utovaru i istovaru tereta zabranjeno je udaranje teretom ili vozilom o stranice kabine dizala ili njegovu konstrukciju.

lan 70.

Pri utovaru i istovaru tereta pomoću viličara i drugih vozila, razina poda dizala na katovima i površinama s koje se utovaruje ili istovaruje teret, mora biti u istom nivou.

Ukoliko nije moguće osigurati točnost pristajanja kabine dizala u odnosu na nivo površine s koje se utovaruje ili istovaruje teret, potrebno je razliku nivoa premostiti odgovarajućom podlogom.

Točnost pristajanja kabine dizala iz stava 2. ovoga člana ne smije biti veća od ± 70 mm bez obzira na opterećenje dizala.

6. Rad s kontejnerima

lan 71.

Teret u kontejneru mora se razmjestiti tako da pritisak na pod i zidove bude što ravnomjerniji.

Teret u kontejneru mora biti osiguran od pomicanja, a između tereta i vrata kontejnera mora se ostaviti slobodan prostor od najmanje 3 cm.

lan 72.

Po završenom utovaru tereta u kontejner, mora se provjeriti da li su pravilno zatvorena vrata odnosno strane kontejnera.

lan 73.

Prije utovara kontejnera u transportno sredstvo mora se provjeriti ispravnost kontejnera.

Ako se provjerom utvrdi da kontejner nije ispravan ili na njemu postoje oštećenja na stranicama ili vratima, ne smije se pristupiti utovaru kontejnera u transportno sredstvo.

lan 74.

Utovar i istovar kontejnera obavlja se mehaniziranim sredstvima rada namijenjenim za utovar i istovar kontejnera.

Ako se utovar i istovar kontejnera ne obavlja upotrebom sredstava rada iz stava 1. ovoga člana, radniku koji obavlja vezivanje kontejnera mora se osigurati siguran pristup na kontejner pomoću ljestava ili drugih pomoćnih sredstava.

7. Rad traktora s prikolicom

Ian 75.

Pri utovaru i istovaru tereta u traktorske prikolice primjenjuju se pravila zaštite na radu propisane ovim pravilnikom u poglavlju "10. Utovar i istovar tereta u teretna motorna vozila".

Ian 76.

Traktor s prikolicom mora se za utovar, istovar i prijevoz tereta upotrebljavati prema uputi proizvođača u pogledu namjene, dopuštene vučne sile traktora i dopuštene nosivosti prikolice.

Traktor s prikolicom smije se koristiti na terenu pod nagibom prema uputama proizvođača traktora i u ovisnosti o visini težišta tereta na prikolici.

Ian 77.

Vožnja i okretanje traktora s prikolicom na terenu pod nagibom smije se obavljati samo ako su poduzete mjere da ne dođe do prevrtanja traktora ili prikolice.

Ian 78.

Ako se traktor s prikolicom koristi za utovar, istovar i prijevoz tereta po nepovoljnim vremenskim prilikama, mora imati ugrađenu kabinu za zaštitu vozača os vremenskih nepogoda.

Kabina iz stava 1. ovoga člana mora imati ugrađena sigurnosna stakla na vjetrobranu i prozorima, a vjetrobransko staklo mora imati ugrađenu brisaču.

Ian 79.

Ako se traktor s prikolicom koristi za utovar, istovar i prijevoz tereta u uvjetima niskih temperatura nižih od 273 °K (0°C), kabina traktora mora imati uređaje za zagrijavanje.

Ian 80.

Traktor s kabinom koja je predviđena za skidanje, mora imati uređaje za lako namještanje i skidanje kabine.

Za sigurno ulaznje i izlaznje vozača iz kabine traktora, moraju biti izvedene stepenice s rukohvatom.

Ian 81.

Traktor mora imati ispravnu radnu i parkirnu kolicu i pokazivače pravca.

Za rad noću na prednjem dijelu traktora moraju biti ugrađena dva glavna fara s oborenim i pozicionim svjetlom, a na stražnjem dijelu ugrađena poziciona i stop svjetla.

Prikolica traktora mora imati parkirnu kolicu i pokazivače pravca i stop svjetlo, a za rad noću poziciono svjetlo.

lan 82.

Prije pokretanja traktora voza je dužan provjeriti da se nitko ne nalazi u zoni opasnosti ispred, iza ili izme u traktora i prikolice.

lan 83.

Voza u traktora zabranjena je vožnja radnika na traktoru ili prikolici ako za tu namjenu nisu ugra ena sjedišta ili posebna mjesta za prijevoz radnika koji rade na utovaru i istovaru tereta.

lan 84.

Brzina vožnje traktora s prikolicom mora biti prilago ena veli ini i obliku tereta koji se prevozi te stanju prometne površine ili puta po kome se traktor kre e.

Kod vožnje traktorom nije dopušteno naglo ko enje i mijenjanje smjera vožnje.

8. Rad s utovariva ima

lan 85.

Utovariva i kao samohodni strojevi koji se kre u na kota ima ili gusjenicama a služe za utovar rasutih i drugih tereta u prijevozna sredstva, moraju se koristiti prema njihovoj namjeni i tehni koj uputi proizvo a a a naro ito u pogledu dopuštene nosivosti i dopuštenog kuta nagiba terena po kome se kre u.

lan 86.

Utovariva mora biti tako izveden i opremljen zaštitnim napravama da pokretni, rotiraju i i drugi dijelovi za vrijeme rada ne ugrožavaju rukovatelja.

lan 87.

Sjedalo voza a mora biti izvedeno tako da:

- osigurava takav položaj voza a da su mu pristupa ne sve komande za lako i sigurno upravljanje i nesmetan vidik na sve strane;
- onemogu i ispadanje voza a na neravninama i pri naglom okretanju,
- omogu i ugodan položaj tijela i podešavanje prema visini i tjelesnoj težini voza a;
- svojom konstrukcijom (tapeciranjem, ugradnjom opruga i amortizera) otklanja nepovoljno djelovanje potresa i udaraca do kojih dolazi pri radu i za vrijeme vožnje.

lan 88.

Na utovariva u moraju biti ugra ene stepenice ili nogostup s rukohvatom za penjanje odnosno silaženje s upravlja kog mjesta.

Ian 89.

Za zaštitu rukovatelja od vremenskih nepogoda i prašine, utovariva mora imati kabinu iz koje je omogućena dobra vidljivost na sve strane.

Prozori na kabini moraju biti izvedeni od sigurnosnog stakla s brisačima vjetrobrana.

Utovariva mora biti opremljen zvukovnim signalom.

Ako se rad obavlja noću, utovariva mora biti opskrbljen rasvjetnim tijelima za osvjetljavanje radnog prostora prolaza kojima se kreće.

Ian 90.

Ako se utovar i istovar tereta utovarivačem obavlja iznad glave vozača, mora utovariva imati vrstu pokrov iznad sjedišta vozača koji potpuno zaštićuje mjesto rukovatelja i uređaje na utovarivaču od slučajnog pada tereta.

Ian 91.

Pri utovaru tereta utovarivačem, mora se za to koristiti odgovarajuće ispravno zahvatno sredstvo (kabao, grabilica i sl. u ovisnosti o vrsti tereta).

Teret se mora zahvatiti i prenositi tako, da zahvaćeni teret ne pada sa zahvatnog sredstva i ne ugrožava rukovatelja utovarivača i ostale radnike na radu.

Ian 92.

U manevarskom prostoru utovarivača ne smiju se nalaziti radnici ni drugo osoblje.

Ian 93.

Prije početka rada s utovarivačem, rukovatelj mora provjeriti ispravnost uređaja za podizanje i prijenos tereta u neopterećenom stanju podizanjem i spuštanjem zahvatnog sredstva.

Početak rada s utovarivačem, rukovatelj mora označiti zvukovnim signalom radi upozorenja prisutnim radnicima.

Ian 94.

Za vrijeme prekida rada s utovarivačem, rukovatelj mora spustiti zahvatno sredstvo (kabao, grabilicu i sl.) na zemlju, isključiti rad motora, osigurati utovarivača od pokretanja i zaključiti kabinu utovarivača.

9. Utovar i istovar tereta u prijevozna sredstva cestovnog, željeznog, pomorskog, riječnog i zračnog prometa

Ian 95.

Pod radom na utovaru i istovaru tereta podrazumijeva se, u smislu ovoga pravilnika, ru ni, polumehanizirani i mehanizirani utovar i istovar tereta u prijevozna sredstva cestovnog, željeznog, pomorskog, rije nog i zračnog prometa (u daljnjem tekstu: prijevozno sredstvo).

lan 96.

Prije početka utovara tereta u prijevozno sredstvo i istovara tereta iz prijevoznog sredstva, moraju se poduzeti sve potrebne radnje kojima se sprečava da se prijevozno sredstvo pomiče s mjesta na kome je zaustavljeno odnosno privezano.

lan 97.

Prije početka utovara tereta u prijevozno sredstvo i istovara tereta iz prijevoznog sredstva, odgovorna osoba mora ovisno o vrsti tereta poduzeti sljedeće mjere za siguran rad:

1. osigurati ispravnost tovarnih površina (ispravnost poda, podloge i površine, odstranjenost ostataka tereta i dijelova ambalaže i sl.);
2. osigurati dobru osvjetljenost radnog prostora;
3. osigurati dobro provjetravanje radnog prostora;
4. zaustaviti rad pogonskog motora prijevoznog sredstva radi otklanjanja buke, vibracija i zagađenosti zraka ispušnim plinovima;
5. zabraniti opskrbljivanje prijevoznog sredstva gorivom za vrijeme utovara i istovara tereta;
6. zabraniti popravak bilo kojih dijelova prijevoznog sredstva za vrijeme utovara i istovara tereta osim na brodovima gdje je taj prostor izdvojen od površina i prostora za utovar i istovar tereta;
7. provjeriti ispravnost položaja i stabilnost tereta;
8. spriječiti pušenje, zavarivanje i bilo koje druge radnje koje bi mogle izazvati požar ili eksploziju ako se obavlja utovar i istovar lakozapaljivih i eksplozivnih tereta.

lan 98.

Prijevozna i prijenosna sredstva pogonjena motorima s unutrašnjim sagorijevanjem, ne smiju se upotrebljavati u zatvorenim vagonima i sličnim prostorima, ukoliko nije osigurano provjetravanje tih prostorija.

lan 99.

Provjetravanje zatvorenih skladišta i brodskih skladišta mora se osigurati prirodnim ili umjetnim putem tako, da se postignu uvjeti rada propisani pravilima zaštite na radu.

lan 100.

Prije početka utovara i istovara tereta, mora se utvrditi da nije došlo do kvarenja i zagađenja tereta.

Nije dozvoljeno radnicima koji rade na utovaru i istovaru tereta obavljati poslove s teretom na kojemu su nastale promjene koje mogu ugrožavati život ili zdravlje radnika.

S teretom iz stava 2. ovoga člana mora se postupati na način utvrđen posebnim propisima ili prema posebnoj uputi organizacije koja obavlja poslove utovara i istovara tereta.

član 101.

Upotreba mehaniziranih sredstava za utovar i istovar tereta u zatvorenim skladištima, vagonima, sanducima kamiona, brodskim skladištima i drugim transportnim sredstvima je dozvoljena samo uz uvjet ako slobodan manevarski prostor omogućava nesmetanu upotrebu mehaniziranih sredstava.

Slobodnim manevarskim prostorom iz stava 1. ovoga člana smatra se prostor koji omogućava nesmetan prolaz i rad mehaniziranog sredstva.

Prolaz iz stava 2. ovoga člana mora biti sa svake strane najmanje za 0,5 m širi mjereno od bočnih rubova gabarita mehaniziranog sredstva i tereta koji se prenosi.

član 102.

Podovi na koje se odlažu tereti moraju biti projektirani i izvedeni tako da omogućavaju sigurno nošenje tereta bez prekoračenja dozvoljenih progiba.

Ako se manipulacija teretom obavlja mehaniziranim sredstvima, podovi skladišta i transportnih sredstava na koje se odlaže teret, moraju biti izvedeni tako da osiguravaju sigurno nošenje težine tereta i mehaniziranih sredstava bez prekoračenja dozvoljenih progiba, nagiba ili propadanja poda.

Nosivost podova etažnih skladišta i brodova mora biti utvrđena, a na vidljivim mjestima mora biti označeno dopušteno opterećenje u N/m^2 .

član 103.

Ako stabilnost uskladištenog tereta na otvorenoj površini može biti poremećena atmosferskim utjecajima, moraju se poduzeti posebne mjere sigurnosti od rušenja ili drugih promjena na odloženom teretu koje mogu ugroziti život ili zdravlje radnika.

Teret mora biti složen tako da pojedini dijelovi složenog tereta ne ulaze u prostor određeni za prolaz ili transport.

član 104.

Električna instalacija na utovarno-istovarnim površinama mora biti projektirana i izvedena tako da omogućuje nesmetanu manipulaciju teretom i upotrebu transportnih i prijenosnih sredstava i da ne ugrožava osobe na radu.

Rasvjeta mora biti postavljena tako da osigurava dobru osvijetljenost radnih površina, prolaza, upozorenja, oznaka i uputa.

član 105.

Teret u skladištu mora biti uskladišten tako da omogućava nesmetan pristup do električnih uređaja, naprava i rasvjetnih tijela, vatrogasnih uređaja i drugih sredstava za gašenje požara.

Visina naslaga tereta mora se odrediti u ovisnosti o dopuštenoj nosivosti površine poda, vrste i vrstovne ambalaže i ambalažnih pasica, te obliku tereta.

10. Utovar i istovar tereta u teretna motorna vozila

lan 106.

Voza i i prate e osoblje raspore eno na vozilima za prijevoz tereta moraju ispunjavati uvjete za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada utvr enim propisima zaštite na radu i posebnim propisima o sigurnosti i prijevozu u cestovnom prometu.

Osoblje iz stava 1. ovoga lana mora biti osposobljeno za rad na siguran na in na temelju utvr enim vrsta i opsega opasnosti koje proizlaze iz vrsta tereta i namjene teretnih motornih vozila za prijevoz klasi nih i specijalnih tereta.

lan 107.

Radnici koji se raspore uju na motorna vozila radi obavljanja poslova utovara, pretovara i istovara, moraju biti prethodno upoznati s na inom rada, opasnostima i mjerama zaštite na radu.

Pomo ni radnici, signalisti, veza i tereta i drugi koji se raspore uju na specijalna motorna vozila, moraju biti prethodno osposobljeni za obavljanje odre enog pomo nog posla na takvim vozilima, te upoznati s opasnostima i mjerama zaštite na radu.

lan 108.

U pravilu, kretanje vozila na utovarno-istovarnim površinama, prilazima takvim površinama i prometnicama, treba biti jednosmjerno.

Ako na površinama iz stava 1. ovoga lana nije mogu e osigurati jednosmjerno kretanje vozila, širina prometnice mora biti takva da osigurava dvosmjerno kretanje vozila.

Brzina kretanja vozila na površinama iz stava 1. i 2. ovoga lana ne smije biti ve a od 10 km na sat, a u zatvorenim skladištima ne smije biti ve a od 5 km na sat.

lan 109.

Na utovarno-istovarnim površinama, prilazima takvim površinama i prometnicama unutar kruga organizacije, moraju biti postavljene odgovaraju e oznake i prometni znakovi.

lan 110.

Ako se na utovarno-istovarnim površinama, prilazima takvim površinama i prometnicama vozilo kre e unatrag, manevar se treba obavljati uz pomo druge osobe koja se nalazi izvan vozila i koja voza u daje odre ene ugovorene znakove.

lan 111.

Na utovarno-istovarnim površinama, razmak između vozila koja stoje u koloni ne smije biti manji od 1 m, a razmak između vozila koja stoje jedno uz drugo ne smije biti manji od 1,5 m.

član 112.

Prije početka utovara tereta u vozilo i istovara tereta iz vozila, vozač je dužan osigurati vozilo od pokretanja za vrijeme utovara ili istovara tereta.

član 113.

Ako se teret utovaruje ili istovaruje s perona, platforme ili rampe, vozilo mora biti postavljeno neposredno do perona, platforme ili rampe u istom nivou.

Ako nije moguće osigurati uvjete iz stava 1. ovog člana, onda se mora postaviti sigurno sredstvo za premoštenje razmaka i razlike u nivou.

član 114.

Vozač teretnog vozila mora pri utovaru i istovaru tereta na vozilo osigurati da se:

- vozilo koristi samo za prijevoz onih tereta koji odgovaraju tehničkim karakteristikama vozila i specifičnim zahtjevima tereta;
- ne utovaruje teret čija je težina veća od dopuštene za odnosno vozilo;
- teret u sanduku raspoređuje tako da ne ugrožava sigurnost vožnje;
- stranice na sanduku vozila sigurno zatvori i na odgovarajući način uvrsti;
- upozori radnike koji rade na utovaru i istovaru tereta na specifične opasnosti vezane uz karakteristike vozila i tereta;
- stranice sanduka otvaraju na način koji osigurava siguran rad;
- teret istovaruje na način i po postupku propisanom za odnosno vrstu tereta i vozila.

član 115.

Vozač mora biti uz vozilo za vrijeme utovara i istovara tereta i davati upute poslovođa i transportnih radnika odnosno osobama koje vrše utovar ili istovar tereta na vozilo.

Prije utovara tereta u vozilo, vozač je dužan vizualno utvrditi ispravnost vanjskog stanja tereta i njegove ambalaže.

Vozač ne smije dopustiti utovar tereta u vozilo ako je na teretu utvrdio nedostatke koji mogu imati utjecaja na sigurnost utovara, istovara i prijevoza tereta.

član 116.

Prije početka istovara tereta s vozila, vozač je dužan zajedno s odgovornim transportnim radnikom utvrditi stanje tereta na vozilu, posebno na okolnost da nije došlo do pomaka tereta na vozilu za vrijeme prijevoza koji bi mogao imati za posljedicu ugrožavanje života i zdravlja radnika za vrijeme istovara tereta.

član 117.

Ako utovar u vozilo i istovar tereta iz vozila obavlja grupa radnika, onda se takav rad mora obavljati pod stalnim nadzorom za to određenog radnika, koji je dužan prije početka rada provjeriti ispravnost sredstava za utovar i istovar i osigurati uvjete za siguran rad radnika.

član 118.

Teret u vozilu mora biti osiguran od pomicanja za vrijeme prevoženja.

Teret na tovarnoj površini vozila mora biti postavljen ravnomjerno po cijeloj površini i mora biti složen tako da osigurava stabilnost tereta i vozila za vrijeme prijevoza.

Teret se ne smije oslanjati na kabinu vozila.

član 119.

Ako se teret oslanja na stranice sanduka teretnog vozila, prije istovara moraju se osloboditi stranice od tereta a tek onda se može pristupiti otvaranju sanduka.

U pravilu, stranicu sanduka vozila moraju otvarati dva radnika, a iznimno otvaranje sanduka može obavljati jedan radnik ako stranica to omogućava s obzirom na svoju veličinu i težinu.

član 120.

Utovar i istovar komadnog tereta u vozilo obavlja se sa spuštenim stranicama radi sigurnije manipulacije s teretom.

Ako se utovar i istovar tereta iz stava 1. ovoga člana obavlja dizalicom ili na drugi način koji osigurava siguran rad radnika, može se utovar i istovar komadnog tereta obaviti i bez spuštanja stranica.

Pri obavljanju poslova iz stava 2. ovoga člana, radnici ne smiju stajati na teretu ako postoji mogućnost pomicanja tereta i pada s njega, ili ako se utovar ili istovar obavlja dizalicom pa prijeti opasnost od pada tereta na radnika.

član 121.

Vozila namijenjena za prijevoz dugih tereta moraju biti za tu namjenu prilagođena i moraju biti opremljena posebnim ručicama na koje se teret može oslanjati za vrijeme prijevoza.

Visina tereta na vozilima iz stava 1. ovoga člana ne smije prelaziti visinu ugrađenih ručica. Ručice moraju biti na gornjem kraju povezane lancima.

Pri prijevozu tereta kraćih dužina, mora se osigurati oslanjanje tereta na najmanje dvije ručice.

Pri istovremenom prijevozu dužih i kraćih tereta, kraći tereti moraju biti složeni iznad dužih tereta.

Ako se za prijevoz tereta iz stava 1. ovoga člana koriste klasična vozila, mora se teret na vozilu osigurati lancima, čeličnim užadima, skobama ili se mora na drugi način osigurati potpuna stabilnost tereta pri prijevozu.

član 122.

Utovar tereta na prikolice zglobnih kamiona (šlepera) mora se obavljati tako da se omogući i slobodno zakretanje vozila u odnosu na utovareni teret na prikolici.

Teret utovaren na prikolici iz stava 1. ovoga člana mora biti tako uvršćen da ne dođe do pomicanja tereta prema kabini vozila za vrijeme vožnje ili naglog kočenja vozila.

član 123.

Vozač ima specijalnih vozila koja imaju mogućnost podizanja tovarnih sanduka, košara i drugih utovarno-istovarnih uređaja, zabranjena je vožnja vozilom s podignutim utovarno-istovarnim elementima i prijevoz osoba na tim elementima.

član 124.

Kada se prijevoz praškastih i rasutih tereta obavlja auto-cisternama, silosima i drugim specijalnim vozilima, članovi posade tih vozila dužni su provjeriti da li su zatvorena sva okna i ventili na takvim vozilima nakon izvršenog utovara tereta.

član 125.

Na auto-cisternama za prijevoz praškastih i rasutih tereta, zabranjeno je otvaranje okna kada se cisterna nalazi pod pritiskom.

Radnik koji je zadužen za otvaranje okna na cisternama iz stava 1. ovoga člana, dužan je provjeriti na manometru da li je pritisak zraka u cisterni i instalacijama (cijevima za transport rasutog tereta) izjednačen s atmosferskim tlakom.

Pored radnje iz stava 2. ovoga člana, radi sigurnosti potrebno je prije otvaranja okna otvoriti odgovarajući ventil kojim se pritisak u cisterni izjednačuje s atmosferskim tlakom.

11. Utovar i istovar tereta u vozila željezničkog prijevoza

član 126.

Pri radu na utovaru i istovaru tereta u željeznička transportna sredstva, primjenjuju se odredbe Pravilnika o zaštiti na radu na željeznicama, pravila zaštite na radu utvrđena propisima i pravilima željezničkih organizacija i pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom.

član 127.

Utovar tereta u željeznička transportna sredstva mora se obavljati po uputama i pod nadzorom stručne osobe koja je osposobljena za rad na sigurnostan na tim poslovima.

Radnik iz stava 1. ovoga člana određuje način utovara tereta u željeznička transportna sredstva, vrstu prirodnih sredstava i mehanizacije koja se pri utovaru mora koristiti, kao i način smještaja i uvršćenja tereta u željeznička transportna sredstva.

Prije istovara tereta iz željezničkih transportnih sredstava, radnik iz stava 1. ovoga člana, dužan je prethodno obaviti vizualnu provjeru na kojoj način je teret uvršćen i da li je došlo do pomaka tereta za vrijeme transporta.

lan 128.

Kod zatvorenih željeznih vagona, moraju se zatvorena vrata vagona pažljivo otvarati povlačenjem a ne guranjem da ne dođe do povrede radnika u slučaju da se teret za vrijeme transporta oslonio na vrata vagona.

Radnici koji obavljaju otvaranje vrata željeznih vagona moraju stajati sa strane od otvora vratiju.

lan 129.

Radnici koji obavljaju utovar i istovar tereta iz željeznih transportnih sredstava ne smiju se nalaziti između u transportnih sredstava, između u transportnih sredstava i skladišnih odnosno utovarnih rampi, niti na drugim mjestima u zonama opasnosti pri manipulaciji s teretom.

Ako se utovar i istovar tereta obavlja dizalicom, radnicima je zabranjeno zadržavanje ispod slobodno viselog tereta na dizalici.

lan 130.

Željezno transportno sredstvo mora se prije utovara ili istovara tereta postaviti tako da u odnosu na objekte i smještaj tereta na utovarno-istovarnim površinama ne stvara zapreke pri rukovanju s teretom.

lan 131.

Ako se manipulacija teretom obavlja u željeznim skladištima kroz više vratiju različitih širina, mora širina prolaza za manipulaciju s teretom iznositi najmanje kao što je širina otvora najširih vratiju.

lan 132.

Teret koji se istovaruje iz željeznih transportnih sredstava mora se odlagati na udaljenosti najmanje 2 m od vanjske strane tračnica kod visine slaganja tereta do visine 1,2 m.

Ako se teret iz stava 1. ovoga članka slaže na visinu preko 1,2 m, mora biti udaljen od vanjske strane tračnica najmanje 2,5 m.

lan 133.

Rasuti tereti koji se istovaruju pored pruge moraju se odlagati pod prirodnim kutom nagiba za odnosnu vrstu tereta, a udaljenost od vanjske strane tračnica ne smije biti manja od 1 m.

lan 134.

Pri ručnom utovaru i istovaru željeznih tračnica i drugih dugih profila iz otvorenih vagona, moraju se koristiti vodilice - kosine.

Za tra nice i profile dužine do 12 m moraju se postaviti dvije vodilice, za dužine od 12 m do 18 m moraju se postaviti 3 vodilice, a preko dužine od 18 m moraju se postaviti četiri vodilice.

Vodilice se moraju postaviti na vagon tako da površina nalijeganja bude najmanje 20 cm, a na tlu moraju biti osigurane od pomicanja.

lan 135.

Poslovima utovara i istovara tra nica i drugih duga kih profila iz lana 134. ovoga pravilnika mora rukovati stru na osoba osposobljena za obavljanje tih poslova.

Osoba iz stava 1. ovoga lana odre uje na in obavljanja poslova i broj radnika koji e poslove obaviti.

lan 136.

Postavljanje vagona na utovarno-istovarnim površinama obavlja se u pravilu lokomotivom, vu nim željezni kim vozilom ili pomo u traktora.

Ako se vagon zbog utovara ili istovara tereta postavlja ru no, ovim poslom mora rukovoditi stru na osoba osposobljena za obavljanje tih poslova.

Manevriranje traktorom, cestovnim vozilom, sto nom zapregom i ljudskom snagom, smije se obavljati samo ako je takvo manevriranje posebnom uputom predvi eno za pojedine kolosijeke.

12. Utovar i istovar tereta u brodove i druge plovne objekte

lan 137.

S utovarom i istovarom tereta u plovni objekt smije se zapo eti tek nakon što je plovni objekt ispravno privezan uz obalu, i nakon što su ispravno postavljene i osigurane glavne brodske stepenice za dolaženje i silaženje radnika s plovnog objekta.

lan 138.

Utovar i istovar tereta s plovnog objekta smije se obavljati samo ako to vremenski uvjeti dozvoljavaju.

lan 139.

Ako se utovar i istovar tereta s plovnih objekata obavlja s dizalicama i ure ajima ugra enim na plovnom objektu, ne smije se zapo eti s utovarom i istovarom tereta dok se ne utvrdi da su sredstva plovnog objekta za manipulaciju s teretom ispravna, i da posjeduju odgovaraju u ispravu izdanu u rokovima propisanim posebnim propisima.

lan 140.

Za vrijeme utovara i istovara goriva u plovni objekt, ne smiju se na plovnom objektu obavljati druge radne operacije koje mogu ugroziti život i zdravlje radnika.

Prije utovara i istovara goriva u plovni objekt moraju se cijevne instalacije za protok goriva na predviđenim mjestima galvanski povezati radi odvojenja statičkog električnog naboja.

Član 141.

Ako se utovar i istovar tereta obavlja s plovnog objekta na sidrištu, moraju biti osigurana sredstva za evakuaciju i spašavanje osoba na plovnom objektu.

Član 142.

Ovisno o vrsti tereta koji se utovaruje i istovaruje u plovne objekte, moraju se poduzimati mjere protupožarne zaštite uključujući i zabranu pušenja.

Mjere iz stava 1. ovoga člana osigurava zapovjednik plovnog objekta i osoba koja rukovodi poslovima utovara ili istovara.

Član 143.

Utovar i istovar tereta mora se obavljati tako da se osigura ravnomjerno opterećenje plovnog objekta i onemogućiti njegovo prekomjerno nagnjanje.

Ako se utovar i istovar tereta zbog oblika i težine ne može obaviti na način propisan u stavu 1. ovoga člana, mora se stabilan položaj plovnog objekta osigurati punjenjem ili pražnjenjem balastnih tankova plovnog objekta.

Član 144.

Utovar tereta ili istovar tereta na plovnom objektu mora se obaviti na način da ne nastupi oštećenje tereta ili dijelova plovnog objekta.

Pri utovaru ili istovaru tereta s plovnog objekta, ne smije se manipulacija s teretom obavljati na način da se teret povlači ili gura po skladišnim ili palubnim površinama.

Dopušteno opterećenje palube, me upalublja i dna teretnih skladišta mora biti označeno u N/m^2 .

Član 145.

Teret se na plovnom objektu mora uskladištiti tako da je osigurana potpuna stabilnost plovnog objekta u toku prijevoza tereta pod nepovoljnim uvjetima plovidbe.

Raspored tereta u skladištima plovnih objekata u odnosu na oblik, veličinu i težinu, određuje zapovjednik plovnog objekta ili druga ovlaštena osoba.

Član 146.

Za pružanje prve pomoći i spašavanje radnika ozlijeđenih u unutrašnjosti skladišta plovnog objekta, organizacija koja obavlja utovar i istovar tereta dužna je osigurati propisani sanitetski materijal i posebna nosila namijenjena za izvlačenje ozlijeđenih radnika pomoću dizalice iz skladišta plovnog objekta.

Član 147.

Plovni objekti s opasnim teretom u luci moraju biti spremni za brzo napuštanje luke u slučaju požara na plovnom objektu ili požara u luci ili zbog drugog iznenadnog događaja koji može izazvati opasnost za plovni objekt ili objekte u luci.

Mjere iz stava 1. ovoga članka osigurava zapovjednik plovnog objekta u suradnji s korisnikom luke.

član 148.

Za vrijeme utovara i istovara tereta, ne smiju se obavljati drugi poslovi na plovnom objektu koji mogu ugroziti život i zdravlje radnika koji rade na utovaru i istovaru tereta.

Na plovnim objektima na kojima je utovaren opasan teret, ne smiju se obavljati radovi koji mogu dovesti do ugrožavanja tereta i plovnog objekta odnosno života i zdravlja radnika i članova posade plovnog objekta.

član 149.

Istovar tereta s plovnog objekta i manipulacija s istovarenim teretom na obali, mora se obavljati na način da se onemogući pad radnika, tereta ili transportnih sredstava u more odnosno vodu, da teret pri manipulaciji ne udari u plovni objekt privezan za obalu, i da ne dođe do povrede radnika koji poslove prihvatanja tereta obavljaju na obali.

Sigurni uvjeti rada iz stava 1. ovoga članka moraju se osigurati tako da slobodna širina pojasa između ruba obale i manipulativnog prostora s teretom na obali ne može biti manja od 1,6 m.

U pojasu iz stava 2. ovoga članka nije dopušteno odlaganje tereta ni pristup transportnim sredstvima.

član 150.

Zbog utjecaja promjene vodostaja na rijekama te plime i oseke na moru, moraju se pri utovaru i istovaru tereta poduzimati mjere kojima se osigurava sigurnost radnika na radu i plovnih objekata.

Mjere iz stava 1. ovoga članka poduzimaju se naročito u vezi s izmijenjenim uvjetima priveza plovnog objekta uz obalu, prilagodbavanjanja dizalica i drugih sredstava rada i opreme promijenjenim uvjetima nivoa obale i plovnog objekta, sigurnog pristupa radnika na plovni objekt u izmijenjenim uvjetima nivoa i drugim uvjetima koji mogu utjecati na sigurnost radnika na radu.

član 151.

Utovar i istovar šlepova mora se obavljati na način kojim se osigurava siguran rad radnika i stabilnost plovnog objekta za cijelo vrijeme utovara i istovara tereta.

Ovlaštena osoba na plovnim objektima iz stava 1. ovoga članka dužna je odrediti način utovara i istovara tereta ovisno o vrsti i karakteristikama plovnih objekata.

član 152.

Odredbe za utovar i istovar tereta u plovne objekte pomorskog prometa, na odgovaraju i na in se primjenjuju i na plovne objekte rije nog i jezerskog prometa.

lan 153.

Zapovjednik plovnog objekta ili druga ovlaštena osoba dužni su prekinuti utovar i istovar tereta na plovnom objektu ako se obavlja na na in kojim se ugrožava sigurnost posade i plovnog objekta.

Radnik koji rukovodi poslovima utovara i istovara tereta s plovnih objekata, dužan je zabraniti rad radnicima na utovaru i istovaru tereta, ako prijete opasnost za život i zdravlje radnika i ošte enja tereta.

13. Utovar i istovar tereta u zrakoplove

lan 154.

Pri radu na utovaru i istovaru tereta u zrakoplove primjenjuju se pravila zaštite na radu propisana ovim pravilnikom, posebnim propisima i pravilima za zra ni promet.

lan 155.

Radnici koji obavljaju poslove na aerodromu moraju se pridržavati propisa o sigurnosti zra nog prometa i pravila propisanih Uredbom o radu na zrakoplovnom pristaništu.

lan 156.

Pri obavljanju poslova utovara i istovara tereta na aerodromskoj platformi nije dopušteno pušenje, paljenje vatre ili rad s otvorenim plamenom i odlaganje predmeta koji mogu ugroziti sigurnost osoba i zrakoplova.

lan 157.

Radnici koji obavljaju poslove utovara i istovara tereta na aerodromu kada se radi obavljanja poslova kre u pristanišnom platformom i drugim površinama aerodroma (PSS, rulne staze i sl.), dužni su za vrijeme obavljanja poslova nositi propisanu odje u i obu u.

lan 158.

Utovar i istovar tereta smije se obavljati samo na aerodromskoj platformi odre enoj za parkiranje zrakoplova.

lan 159.

Utovar i istovar tereta i opskrba zrakoplova gorivom mora se obaviti prije ulaska putnika u zrakoplov, ako posebnim propisom nije odre eno druga ije.

lan 160.

Rad na utovaru i istovaru tereta u zrakoplove mora se obavljati pod stalnim nadzorom i rukovo enjem odre enog stru nog radnika - grupovo e.

lan 161.

Ukrcavanje i iskrcavanje eksploziva i ostalih opasnih materija u zrakoplove mora se obavljati u skladu s posebnim propisima i uz prisustvo vatrogasaca.

lan 162.

Vlasnik zrakoplova dužan je odrediti i osposobiti za rad radnike za intervenciju u slu aju ekscenih situacija.

Radnici iz stava 1. ovoga lana moraju ispunjavati posebne uvjete utvr ene samoupravnim op im aktom zrakoplovne organizacije za obavljanje tih poslova.

Poslove iz stava 1. ovoga lana obavljaju radnici vlasnika zrakoplova po uputama i pod nadzorom za to odre enog radnika.

lan 163.

Sredstva rada koja se koriste pri utovaru i istovaru tereta na aerodromskoj platformi i u skladištima kao što su teretna platforma, teretna i "doly" kolica, dizalice, samohodne pokretne trake, traktori za vu u, teglja i aviona, skladišni i regalni posluživa i i dr. moraju se koristiti u skladu s uputama proizvo a a, a prema samoupravnom op em aktu organizacije koji regulira sigurne uvjete rada i na in manipuliranja teretom u odnosu na specifi nosti prostora za prijevoz tereta kod razli itih tipova zrakoplova, te vrste, veli ine, težine i težišta tereta koji se utovaruje i istovaruje.

III. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

lan 164.

Na dan stupanja na snagu ovoga pravilnika prestaje primjena odredaba Pravilnika o higijensko-tehni kim zaštitnim mjerama pri lu ko-transportnom radu ("Službeni list", br. 14/64) i Pravilnika o zaštiti na radu pri utovaru tereta u teretna motorna vozila i istovaru tereta iz takvih vozila ("Službeni list", br. 17/66) koji su na temelju lana 85. Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 19/83 i 17/86) primjenjivani kao propisana pravila zaštite na radu.

lan 165.

Korisnici sredstava rada iz lana 2. i 3. ovoga pravilnika dužni su uskladiti stanje oru a za rad i izgra enih investicionih objekata s odredbama ovoga pravilnika u roku od 2 godine od dana stupanja na snagu ovoga pravilnika.

Organizacije koje projektiraju i izra uju sredstva rada iz lana 2. i 3. ovoga pravilnika, dužne su postupati po odredbama ovoga pravilnika danom njegovog stupanja na snagu.

lan 166.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana nakon objave u "Narodnim novinama".